

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 2. marca 2021 *

„Predhodno odločanje – Člen 2 in člen 19(1), drugi odstavek, PEU – Pravna država – Učinkovito sodno varstvo – Načelo neodvisnosti sodnikov – Postopek imenovanja na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) – Imenovanje s strani predsednika Republike Poljske na podlagi sklepa nacionalnega sodnega sveta – Neobstoje neodvisnosti tega sveta – Neobstoje učinkovitosti pravnega sredstva zoper takšen sklep – Sodba Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče, Poljska), s katero je bila razveljavljena določba, na kateri temelji pristojnost predložitvenega sodišča – Sprejetje zakonodaje, s katero je po samem zakonu ustavljen postopek v zadevah, v zvezi s katerimi postopek še poteka, in je v prihodnje izključena vložitev vsakršnega pravnega sredstva v teh zadevah – Člen 267 PDEU – Možnost in/ali obveznost nacionalnih sodišč, da vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe ter da ga ohranijo – Člen 4(3) PEU – Načelo lojalnega sodelovanja – Primarnost prava Unije – Pristojnost za neuporabo nacionalnih določb, ki niso v skladu s pravom Unije“

V zadevi C-824/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Naczelny Sąd Administracyjny (Vrhovno upravno sodišče, Poljska) z odločbo z dne 21. novembra 2018, ki je na Sodišče prispela 28. decembra 2018, ki je bila dopolnjena z odločbo z dne 26. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 5. julija 2019, v postopku

A.B.,

C.D.,

E.F.,

G.H.,

I.J.

proti

Krajowa Rada Sądownictwa,

ob udeležbi

Prokurator Generalny,

Rzecznik Praw Obywatelskich,

* Jezik postopka: poljščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, A. Prechal (poročevalka), M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin in N. Wahl, predsedniki senatov, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos in N. Jääskinen, sodniki,

generalni pravobranilec E. Tanchev,

sodni tajnik: M. Aleksejev, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. julija 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za A. B. M. Dębska-Konieczek, adwokat,
- za C. D. M. Bogdanowicz, radca prawny,
- za E. F. M. Gajdus, adwokat,
- za I. J. P. Strumiński, radca prawny,
- za Krajowa Rada Sądownictwa L. Mazur in J. Dudzicz in D. Pawełczyk-Woicka,
- za Prokurator Generalny B. Górecka, R. Hernand, A. Reczka in S. Bańko in B. Marczak,
- za le Rzecznik Praw Obywatelskich A. Bodnar, M. Taborowski in P. Filippek,
- za poljsko vlado B. Majczyna, A. Grajewski, A. Dalkowska in S. Żyrek, agenti,
- za Evropsko komisijo H. Krämer, P. J. O. Van Nuffel, A. Stobiecka-Kuik in C. Valero, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. decembra 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 2, člena 4(3), člena 6(1), člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, člena 267 PDEU, člena 15(1), člena 20, člena 21(1), člena 47 in člena 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter člena 2(1) in (2)(a), člena 3(1)(a) in člena 9(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru sporov med A. B., C. D., E. F., G. H. in I. J. ter Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet, Poljska; v nadaljevanju: KRS) glede resolucij, s katerimi je zadnji odločil, da predsedniku Republike Poljske (v nadaljevanju: predsednik republike) ne predlaga imenovanja zadevnih oseb na delovna mesta sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) in da predlaga imenovanje drugih kandidatov na ta mesta.

Pravni okvir

Pravo Unije

Pogodbi EU in DEU

3 Člen 2 PEU določa:

„Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“

4 Člen 4(3) PEU določa:

„Unija in države članice se na podlagi načela lojalnega sodelovanja medsebojno spoštujejo in si pomagajo pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Pogodb.“

Države članice sprejemajo vse splošne ali posebne ukrepe, potrebne za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb ali aktov institucij Unije.

Države članice podpirajo Unijo pri izpolnjevanju njenih nalog in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije.“

5 Člen 19(1) PEU določa:

„Sodišče Evropske unije sestavljajo Sodišče, Splošno sodišče in specializirana sodišča. Zagotavljaupoštevanje prava pri razlagi in uporabi Pogodb.“

Države članice vzpostavijo pravna sredstva potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije.“

6 Člen 267 PDEU določa:

„Sodišče Evropske unije je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

(a) razlage Pogodb;

(b) veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.

[...]“

Listina

- 7 Naslov VI Listine, „Sodno varstvo“, med drugim vsebuje člen 47, ki je naslovljen „Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča“ in ki določa:

„Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. [...]

[...]“

Direktiva 2000/78

- 8 Člen 1 Direktive 2000/78 določa:

„Namen te direktive je opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja.“

- 9 Člen 2(1) te direktive določa:

„V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.“

- 10 Člen 3(1)(a) navedene direktive določa:

„V mejah pristojnosti, ki so prenesene na Skupnost, se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

(a) pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev, samozaposlitev ali delo, vključno z izbirnimi merili in pogoji za sprejem v službo [...]“.

- 11 Člen 9(1) Direktive 2000/78 določa:

„Države članice zagotovijo, da so vsem osebam, ki menijo, da jim je bila storjena krivica, ker ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja, na voljo sodni in/ali upravni postopki [...] tudi potem, ko se je razmerje, v katerem je domnevno prišlo do diskriminiranja, že končalo.“

Poljsko pravo

Ustava

- 12 Člen 45(1) ustave določa:

„Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča pristojno, neodvisno in nepristransko sodišče.“

13 Člen 60 ustave določa:

„Poljski državljani, ki v celoti uživajo državljske pravice, imajo pod enakimi pogoji pravico do dostopa do javnih funkcij.“

14 V skladu s členom 179 ustave sodnike na predlog KRS za nedoločen čas imenuje predsednik Republike.

15 Člen 184 ustave določa, da so Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče, Poljska) in upravna sodišča pristojni za nadzor nad dejavnostjo javne uprave.

16 Člen 186(1) ustave določa:

„[KRS] je varuh neodvisnosti sodišč in sodnikov.“

17 Člen 187 ustave določa:

„1 [KRS] sestavljajo:

1. prvi predsednik [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], minister za pravosodje, predsednik [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)] in oseba, ki jo imenuje predsednik republike,
2. petnajst članov, izvoljenih izmed sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], sodišč splošne pristojnosti, upravnih sodišč in vojaških sodišč,
3. štiri člani, ki jih izvoli [Sejm (spodnji dom parlamenta, Poljska)] izmed poslancev spodnjega doma, in dva člana, ki jih izvoli senat izmed senatorjev.

[...]

3. Mandat izvoljenih članov [KRS] traja štiri leta.

4. Ureditev, področje delovanja in način dela [KRS] ter način izvolitve njegovih članov so opredeljeni z zakonom.“

Zakon o KRS

18 KRS je urejen z ustava o Krajowej Radzie Sądownictwa (zakon o nacionalnem sodnem svetu) z dne 12. maja 2011 (Dz. U. 2011, št. 126, pozicija 714), kakor je bil spremenjen zlasti z ustava o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zakon o spremembah zakona o nacionalnem sodnem svetu in nekaterih drugih zakonov) z dne 8. decembra 2017 (Dz. U. 2018, pozicija 3) in z ustava o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zakon o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov) z dne 20. julija 2018 (Dz. U. 2018, pozicija 1443) (v nadaljevanju: zakon o KRS).

19 Člen 3(1), točki 1 in 2, zakona o KRS spada v pristojnost KRS:

„1. preizkus in ocena kandidatov za mesta sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] in za mesta sodnikov splošnih, upravnih in vojaških sodišč, ter sodnika prisednika na upravnih sodiščih;

2. predložitev [predsedniku republike] predlogov za imenovanje sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], splošnih, upravnih in vojaških sodišč ter imenovanje sodnikov prisednikov na upravnih sodiščih.“

20 Člen 9a tega zakona določa:

„1. Spodnji dom parlamenta izmed sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] ter splošnih, upravnih in vojaških sodišč izvoli 15 članov [KRS] za skupni štiriletni mandat.

2. Spodnji dom parlamenta na volitvah iz odstavka 1, kolikor je mogoče, upošteva potrebo, da so v svetu zastopani sodniki iz različnih vrst in z različnih ravni sodišč.

3. Skupni mandat novih članov [KRS], izvoljenih izmed sodnikov, se začne dan po njihovi izvolitvi. Odhajajoči člani [KRS] opravljajo funkcije do dneva, ko se začne skupni mandat novih članov [KRS].“

21 V skladu s členom 11a(2) navedenega zakona lahko kandidate za mesta v KRS, ki se izberejo izmed sodnikov, predlaga skupina vsaj dva tisoč poljskih državljanov ali skupina najmanj petindvajsetih dejavnih sodnikov. Postopek imenovanja članov KRS s strani spodnjega doma parlamenta je določen v členu 11d tega zakona.

22 Člen 37(1) zakona o KRS določa:

„Če se je za mesto sodnika prijavilo več kandidatov [KRS] preuči in oceni vse vložene prijave hkrati. V tem položaju [KRS] sprejme sklep o svojih odločitvah o predložitvi predloga za imenovanje na mesto sodnika glede vseh kandidatov.“

23 Člen 43 tega zakona določa:

„1. Sklep [KRS] postane dokončen, če se zoper njega ni mogoče pritožiti.

2. Če sklepa iz člena 37(1) ne izpodbijajo vsi udeleženci v postopku, postane ta dokončen v delu, ki vsebuje odločitev, da se ne vloži predlog za imenovanje na mesto sodnika udeleženec, ki niso vložili tožbe, istega sodišča, v primeru udeležencev v postopku, ki niso vložili tožbe, ob upoštevanju določb člena 44(1b).“

24 Ob vložitvi prvotnega predloga za sprejetje predhodne odločbe je člen 44 navedenega zakona določal:

„1. Udeleženec v postopku lahko vloži tožbo pri [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] z utemeljitvijo, da je sklep [KRS] nezakonit, razen če ni v ločenih določbah določeno drugače. [...]

1a. V posameznih primerih, ki se nanašajo na imenovanje na funkcijo sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], se lahko tožba vloži pri [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)]. V teh primerih ni mogoče vložiti tožbe pri [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)]. Tožba pri [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)] ne more temeljiti na tožbenem razlogu, da se je pri odločanju o predložitvi predloga za imenovanje na funkcijo sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] upoštevala nepravilna ocena glede tega, ali kandidati izpolnjujejo merila.

1b. Če sklepa iz člena 37(1) ne izpodbijajo vsi udeleženci v postopku, v posameznih primerih glede imenovanja na funkcijo sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], postane sklep dokončen, in sicer za del, ki vključuje odločitev o predložitvi predloga za imenovanje na mesto sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], in za del, ki vsebuje odločitev, da se ne vloži predlog za imenovanje na mesto sodnika istega sodišča, v primeru udeležencev v postopku, ki niso vložili tožbe.

[...]

4. V posameznih zadevah, ki se nanašajo na imenovanje na funkcijo sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], je razveljavitev sklepa KRS o nepredložitvi predloga za imenovanje na funkcijo sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] s strani [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)]

enakovredna sprejetju kandidature udeleženca, ki je vložil pravno sredstvo, za postopek izbire za prosto mesto sodnika na [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], in sicer za mesto, za katerega na dan razglasitve sodbe [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)] postopek pred [KRS] še ni končan ali, če takega postopka ni, za naslednje prosto mesto sodnika na [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], ki je predmet razpisa.“

- 25 Odstavek 1a člena 44 zakona o KRS je bil temu členu dodan z zakonom z dne 8. decembra 2017 o spremembah zakona o nacionalnem sodnem svetu in nekaterih drugih zakonov, ki je začel veljati 17. januarja 2018, odstavka 1b in 4 pa sta bila temu členu dodana z zakonom z dne 20. julija 2018 o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov, ki je začel veljati 27. julija 2018. Pred vložitvijo teh sprememb so bile tožbe iz navedenega odstavka 1a vložene pri [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] v skladu z odstavkom 1 istega člena 44.
- 26 Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče, Poljska) je s sodbo z dne 25. marca 2019 razglasilo, da člen 44(1a) zakona o KRS ni združljiv s členom 184 ustave, ker v bistvu pristojnost, ki je bila z navedenim odstavkom 1a podeljena Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče), ni bila utemeljena niti z naravo zadevnih zadev, niti z organizacijskimi značilnostmi navedenega sodišča, niti s postopkom, ki ga to sodišče uporablja. Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) je v tej sodbi navedlo tudi, da ta razglasitev neustavnosti „nujno povzroči ustavitev vseh sodnih postopkov, ki še niso končani in ki temeljijo na razveljavljeni določbi.“
- 27 Člen 44 zakona o KRS je bil nato spremenjen z ustava o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zakon o spremembi zakona o nacionalnem sodnem svetu in zakona o upravnih sodiščih) z dne 26. aprila 2019 (Dz. U. 2019, pozicija 914) (v nadaljevanju: zakon z dne 26. aprila 2019), ki je začel veljati 23. maja 2019. Odstavek 1 tega člena 44 zdaj določa:

„Udeleženec v postopku lahko vloži tožbo pri [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] z navedbo, da je sklep [KRS] nezakonit, razen če ni v ločenih določbah določeno drugače. V posameznih zadevah, ki se nanašajo na imenovanje na sodniške funkcije na [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], ni mogoče vložiti tožbe.“

- 28 Poleg tega člen 3 zakona z dne 26. aprila 2019 določa, da se „[p]ostopki v zvezi s pravnimi sredstvi zoper sklepe [KRS] v posameznih zadevah, ki se nanašajo na imenovanje sodnikov [na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], ki so se začeli, vendar niso bili končani pred začetkom veljavnosti tega zakona, končajo po samem zakonu“.

Novi zakon o vrhovnem sodišču

- 29 S členom 30 ustava o Sądzie Najwyższym (zakon o vrhovnem sodišču) z dne 23. novembra 2002 (Dz. U. 2002, pozicija 240) je bila upokojitvena starost za sodnike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) določena na 70 let.
- 30 Ustava o Sądzie Najwyższym (zakon o vrhovnem sodišču) z dne 8. decembra 2017 (Dz. U. 2018, pozicija 5; v nadaljevanju: novi zakon o vrhovnem sodišču), je začel veljati 3. aprila 2018.
- 31 Kot je razvidno iz določb členov 37 in 111 novega zakona o vrhovnem sodišču, je bila upokojitvena starost sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) znižana na 65 let, s pridržkom možnosti, da predsednik republike zadevnim osebam dovoli opravljanje funkcije po dopolnitvi te starosti.
- 32 Na podlagi sklepa Sodišča z dne 17. decembra 2018, Komisija/Poljska (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), je bil z ustava o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (zakon o spremembi zakona o vrhovnem sodišču) z dne 21. novembra 2018 (Dz. U. 2018, pozicija 2507) razveljavljen navedeni mehanizem odobritve,

s katerim je bila uporaba nove upokojitvene starosti, določena na 65 let, omejena le na sodnike, ki so svojo funkcijo na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) nastopili po 1. januarju 2019, in je bilo omogočeno, da se na tem sodišču ponovno zaposlijo sodniki, ki so nastopili funkcijo pred tem datumom in ki so se upokojili na podlagi določb, navedenih v prejšnji točki.

Spora o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 33 KRS je s sklepoma z dne 24. in 28. avgusta 2018 odločil, da predsedniku republike ne bo predložil predlogov za imenovanje A. B. in C. D. za dodelitev delovnega mesta sodnika v kazenskem senatu Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ter E. F., G. H. in I. J. za dodelitev sedmih delovnih mest sodnika v civilnem senatu tega sodišča. Ti sklepi so poleg tega vsebovali predloge za imenovanje drugih kandidatov na zadevna delovna mesta.
- 34 A. B., C. D., E. F., G. H. in I. J. so zoper navedene sklepe vložili tožbe pri Naczelnny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) in iz previdnosti predlagali njihovo odložitev. Navedeno sodišče je z odločbami z dne 25. in 27. septembra 2018 ter 8. oktobra 2018 odredilo odložitev izvršitve teh sklepov.
- 35 Naczelnny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) v predložitveno odločbi najprej navaja, da člen 44(1b) zakona o KRS v nasprotju s prej veljavnimi določbami določa, da v posameznih zadevah, ki se nanašajo na imenovanje na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), če sklepa iz člena 37(1) ne izpodbijajo vsi udeleženci v postopku, ta sklep postane dokončen v delu, ki vključuje odločitev, da se vložijo predlog za imenovanje, v primeru udeležencev v postopku, ki niso vložili tožbe. Predložitveno sodišče v zvezi s tem opozarja, da so med temi udeleženci tisti, katerih imenovanje je bilo predlagano in ki zato nimajo nobenega interesa za vložitev tožbe zoper takšen sklep, tako da bo del navedenega sklepa, v katerem so predlagani kandidati za imenovanje, *de facto* postal pravnomočen.
- 36 Dalje, predložitveno sodišče meni, da člen 44(1) zakona o KRS opredeljuje sodno funkcijo, ki jo mora opravljati v zvezi s takimi sklepi, zelo na splošno in brez uvedbe jasnih meril presoje.
- 37 Nazadnje to sodišče navaja, da iz člena 44(4) zakona o KRS izhaja, da je v primeru razglasitve ničnosti dela sklepa KRS, ki se nanaša na nepredložitev predloga za imenovanje kandidata na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), morebitno sprejetje kandidature zainteresirane osebe za tako delovno mesto mogoče, če na datum te razglasitve ničnosti pred KRS še vedno poteka postopek, v nasprotnem primeru pa bo to sprejetje veljavno le za prihodnja mesta sodnika, ki bodo na tem sodišču objavljena kot prosta. Vse možnosti ponovne preučitve prijave na prosto delovno mesto, za katero se je zadevna oseba prijavila, in morebitna dodelitev tega delovnega mesta tej osebi po vložitvi njene tožbe bi bile tako v praksi izključene.
- 38 V teh okoliščinah predložitveno sodišče meni, da tožba, ki jo imajo tako na voljo kandidati, katerih imenovanje na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) KRS ni predlagal, nikakor ni učinkovita. Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo namreč za učinkovitost takega pravnega sredstva potrebno, prvič, da tožba, ki jo vložijo tak kandidati, zadrži sklep KRS, tako da ta ne more postati dokončen in ne more biti predložen predsedniku republike za imenovanje prijavljenih kandidatov, dokler se Naczelnny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) o tej tožbi ni izreklo. Drugič, KRS bi moral biti, če bi bilo tej tožbi ugodeno, prisiljen ponovno preučiti prijavo tožeče stranke za morebitno dodelitev zadevnega mesta.
- 39 Glede na navedeno predložitveno sodišče dvomi o skladnosti nacionalnih pravil, navedenih v točkah od 35 do 37 te sodbe, s pravom Unije. V zvezi s tem meni, da iz sodne prakse Sodišča izhaja, da morajo države članice v skladu z načelom lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU zagotoviti uporabo in spoštovanje prava Unije, in, iz tega naslova, kot določa člen 19(1), drugi pododstavek, PEU vzpostaviti pravna sredstva potrebna za zagotovitev spoštovanja njihove pravice do učinkovitega

pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije. To varstvo je bistvena značilnost pravne države na podlagi člena 2 PEU in bi moralo biti zagotovljeno v skladu s pogoji, ki izhajajo iz člena 47 Listine in člena 9(1) Direktive 2000/78.

- 40 Predložitveno sodišče meni, da bi bilo treba namen člena 44(1b) in (4) zakona o KRS glede dokončnosti sklepov KRS, s katerimi je bilo predlagano imenovanje na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), presojati tudi ob upoštevanju novega zakona o vrhovnem sodišču, s katerega členoma 37 in 111 je bila na 65 let znižana upokojitvena starost sodnikov, ki so na položaju na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), pri čemer je bila možnost opravljanja navedene funkcije po tej starosti pogojena z dovoljenjem predsednika republike.
- 41 Poleg tega predložitveno sodišče poudarja, da so nacionalna pravila, ki se uporabljajo za pravna sredstva v zvezi s sklepi KRS, v katerih so predlagana imenovanja na mesta sodnika, ki niso mesta sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ostala nespremenjena in ne določajo omejitev, navedenih v točkah od 35 do 37 te sodbe. Tako naj bi med kandidati za imenovanje na delovno mesto sodnika tega sodišča in kandidati za imenovanje na delovno mesto sodnika v okviru sodišča, ki ni to sodišče, obstajal ločen dostop do sodnega nadzora nad sklepi KRS, s katerimi jih ta organ ne predlaga za imenovanje. S takšnim razlikovanjem bi lahko, če ne bi bilo upravičeno s katerim koli ciljem v splošnem interesu, prišlo do kršitve pravice dostopa do javnih funkcij pod enakimi pogoji in pravico do pravnega sredstva za zagotovitev tega dostopa, ki sta določena v členih 45 in 60 ustave.
- 42 Tako razlikovanje bi bilo poleg tega še toliko manj upravičeno, ker ima Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odločilen položaj, saj mora izvajati nadzor sodne prakse nad vsemi nižjimi sodišči, tako da bi potek postopka izbire sodnikov, dodeljenih temu sodišču, zahteval zlasti dejanski in strog nadzor s strani pristojnega sodišča.
- 43 V zvezi s tem bi tako ugotovljeni neobstoje učinkovitosti sodnega nadzora v zvezi s postopkom imenovanja na sodniška mesta sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) povzročil dodatne pomisleke glede na novo sestavo KRS. Kot namreč izhaja iz člena 9a zakona o KRS, petnajstih predstavnikov sodne oblasti, ki so v tem organu, niso več izbrali njihovi kolegi kot prej, ampak spodnji dom parlamenta izmed kandidatov, ki jih je predložila skupina, sestavljena iz vsaj 2000 poljskih državljanov, ali skupina 25 sodnikov, kar naj bi povzročilo nevarnost podrejenosti KRS političnim silam, ki so zastopane v spodnjem domu parlamenta. Poleg tega in glede nedavno vzpostavljene sestave KRS naj bi ob neobstoju vsakršne preglednosti v zvezi s tem obstajali dvomi o tem, ali so bili zgoraj navedeni pogoji v zvezi s predložitvijo kandidatur za mesto člana KRS res spoštovani.
- 44 Nazadnje, prav tako naj bi težavo predstavljala okoliščina, da KRS sestavlja petnajst članov, ki zastopajo sodno oblast, štirinajst predstavnikov sodnikov splošnih sodišč in en predstavnik sodnikov upravnih sodišč, ne pa tudi predstavnik sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), v nasprotju s tem, kar določa člen 187, točka 2, ustave. Enako naj bi veljalo za dejstvo, da so med temi štirinajstimi sodniki splošnih sodišč predsedniki in podpredsedniki takih sodišč, ki jih imenuje izvršilna oblast, namesto oseb, ki jih je ta odpoklicala, kar bi lahko pomenilo, da je zadnje navedena oblast tako pridobila vpliv tudi znotraj KRS.
- 45 V teh okoliščinah je Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 2 PEU v povezavi s členom 4(3), tretji pododstavek, PEU, člen 6(1) PEU, člen 19(1) PEU v povezavi s členom 47 [Listine] in členom 9(1) Direktive 2000/78 [...] ter člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da pride do kršitve načela pravne države ter pravice do učinkovitega pravnega sredstva in učinkovitega sodnega varstva, če nacionalni zakonodajalec ob priznanju pravice do vložitve pravnega sredstva na sodišče v posamičnih zadevah v zvezi z opravljanjem službe sodnika na sodišču zadnje stopnje države članice [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] določi, da odločba, ki se sprejme v postopku ocenjevanja ustreznosti, ki se izvede pred

predložitvijo predloga za imenovanje na mesto sodnika [tega] sodišča, postane pravnomočna in učinkuje, če odločbe, sprejete v zvezi s skupno presojo in oceno vseh kandidatov za [mesto sodnika na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], niso izpodbijali vsi udeleženci postopka ocenjevanja ustreznosti, med katerimi je tudi kandidat, ki nima interesa za izpodbijanje omenjene odločbe, torej ta, na katerega se nanaša predlog za imenovanje na mesto sodnika, česar posledica je

- izničenje učinkovitosti pravnega sredstva in možnosti, da pristojno sodišče izvede dejanski nadzor nad potekom omenjenega postopka ocenjevanja ustreznosti,
 - v položaju, v katerem se ta postopek nanaša tudi na ta sodniška mesta na [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], v zvezi s katerimi je bila za sodnike, ki so jih doslej zasedali, uporabljena nova, nižja upokojitvena starost, ne da bi o upokojitvi pri nižji starosti odločal le sam sodnik, ki se ga to tiče, v okviru načela nezamenljivosti sodnikov – ob predpostavki, da je zaradi tega prišlo do posega vanj – pa tudi ni brez vpliva na obseg in rezultat sodnega nadzora nad omenjenim postopkom ocenjevanja ustreznosti?
2. Ali je treba člen 2 PEU v povezavi s členom 4(3), tretji pododstavek, PEU, člen 6(1) PEU v povezavi s členom 15(1) Listine, člen 20 Listine v povezavi s členom 21(1) Listine, člen 52(1) Listine v povezavi s členom 2(1) in (2)(a) in členom 3(1)(a) Direktive 2000/78 [...] ter člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da
- pride do kršitve načela pravne države ter načela enakega obravnavanja ter enakega in enakopravnega dostopa do službe v javnem sektorju – na mestu sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] – v položaju, v katerem, čeprav v posamičnih zadevah v zvezi z opravljanjem službe sodnika zgoraj navedenega sodišča obstaja pravica do vložitve pravnega sredstva na pristojno sodišče zaradi načina nastopa pravnomočnosti, opisanega v prvem vprašanju, do imenovanja na prosto mesto sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] lahko pride, ne da bi pristojno sodišče opravilo nadzor – kadar se predlaga – nad potekom omenjenega postopka ocenjevanja ustreznosti, katerega neobstoj pa zaradi kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva pomeni kršitev pravice do enakega dostopa do službe v javnem sektorju in zato ni v skladu z splošnim interesom, in
 - ali zaradi položaja, v katerem se sestava organa države članice, ki naj bi varoval neodvisnost sodišč in sodnikov (KRS), pred katerim teče postopek v zvezi z imenovanjem na mesto sodnika [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], določi tako, da predstavnike sodne oblasti v tem organu voli zakonodajna oblast, ne pride do posega v načelo institucionalnega ravnovesja?“

Postopek pred Sodiščem in dodatno vprašanje za predhodno odločanje

Predlog za obravnavo po hitrem postopku in prednostna obravnava

- ⁴⁶ Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) je v predložitveni odločbi predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku na podlagi člena 105 Poslovnika Sodišča. To sodišče je v utemeljitev svojega predloga navedlo, da je tak postopek utemeljen glede na pomen in naravo sporov o glavni stvari ter odločb, ki jih mora izreči v okviru teh sporov.
- ⁴⁷ Člen 105(1) Poslovnika določa, da če je treba zadevo zaradi njene narave obravnavati v kar najkrajšem času, lahko predsednik Sodišča na predlog predložitvenega sodišča ali izjemoma po uradni dolžnosti po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca odloči, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku.

- 48 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je tak hitri postopek postopkovni instrument namenjen obravnavi zadev izjemne nujnosti (glej po analogiji sklepa predsednika Sodišča z dne 20. decembra 2017, M. A. in drugi, C-661/17, neobjavljen, EU:C:2017:1024, točka 17 in navedena sodna praksa, in z dne 1. oktobra 2018, Miasto Łowicz in Prokuratura Okręgowa w Płocku, C-558/18 in C-563/18, neobjavljen, EU:C:2018:923, točka 18).
- 49 Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja tudi, da hitrega postopka ni mogoče uporabiti, če je občutljivost in kompleksnost pravnih problemov, ki se pojavljajo v neki zadevi, težko uskladiti z uporabo takega postopka, zlasti če očitno ni primerno, da se pisni del postopka pred Sodiščem skrajša (sklep z dne 8. aprila 2020, Komisija/Poljska, C-791/19 R, EU:C:2020:277, točka 102 in navedena sodna praksa).
- 50 V obravnavanem primeru je predsednik Sodišča 31. januarja 2019 po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca odločil, da predlogu za obravnavanje po hitrem postopku ni treba ugoditi, ker predložitvena odločba ne vsebuje zadostnih elementov za ugotovitev izjemnih okoliščin, s katerimi bi bilo mogoče utemeljiti odločitev o predlogu za sprejetje predhodne odločbe v najkrajšem času. Iz navedb v predložitveni odločbi je namreč razvidno, da se spora o glavni stvari nanašata na tožbe, ki so jih kandidati za imenovanje na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) vložili zoper sklepe KRS, s katerimi niso bili predlagani za to imenovanje, in da je predložitveno sodišče poleg tega odredilo odložitev izvršitve teh sklepov.
- 51 V teh okoliščinah na podlagi informacij in pojasnil, ki jih je tako podalo predložitveno sodišče, ki se je, kot je razvidno iz točke 46 te sodbe, brez dodatnih pojasnil sklicevalo le na pomembnost in naravo sporov o glavni stvari, ni razvidno, da bi bila ta zadeva, v kateri so poleg tega izpostavljena zelo občutljiva in zapletena vprašanja, tako nujna, da bi bilo izjemoma upravičeno odstopanje od običajnih postopkovnih pravil, ki se uporabljajo na področju predhodnega odločanja.
- 52 V odgovor na zahtevo po dodatnih informacijah, ki jo je Sodišče poslalo predložitvenemu sodišču, je to v dopisu z dne 14. februarja 2019 pojasnilo, da čeprav je bil tako odrejen odlog izvršitve sklepov iz postopka v glavni stvari, je predsednik republike 10. oktobra 2018 vseeno imenoval osem novih sodnikov na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki jih je KRS predlagal v teh sklepih. Teh osem novih sodnikov pa naj dejansko ne bi bilo razporejenih v sestavi zadevnih senatov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), saj so predsedniki senatov zaradi dvomov glede zakonitosti imenovanja zadevnih oseb in zaradi pravne varnosti prekinili njihovo razporeditev do sodb, ki jih mora izdati predložitveno sodišče v sporih o glavni stvari.
- 53 Ob upoštevanju teh pojasnil je predsednik Sodišča 26. februarja 2019 v skladu s členom 53(3) Poslovnika odločil, da bo ta zadeva obravnavana prednostno.

Dodatno vprašanje za predhodno odločanje in ponovno odprtje ustnega dela postopka

- 54 Po koncu pisnega dela postopka je predložitveno sodišče 26. junija 2019 izdalo odločbo, s katero je prekinilo odločanje o predlogu za ustavitev postopka v sporih o glavni stvari, ki ga je pri njem vložil Prokurator Generalny (generalni državni tožilec, Poljska), in sicer predlog za ustavitev postopka, ki je temeljil, prvič, na sodbi Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, navedeni v točki 26 te sodbe, in drugič, na členu 3 zakona z dne 26. aprila 2019, ki je povzet v točki 28 te sodbe.
- 55 Predložitveno sodišče v zvezi z razglasitvijo neustavnosti člena 44(1a) zakona o KRS, ki jo vsebuje sodba Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, na eni strani meni, da ta razglasitev učinkuje le za naprej in da ne more posegati v pravico do pravnega sredstva, ki so ga posamezniki, kot je to v sporih o glavni stvari, uveljavljali pred navedeno razglasitvijo in v zvezi z dejstvi pred njo. Po drugi strani naj bi iz iste sodbe izrecno izhajalo, da Trybunał Konstytucyjny

(ustavno sodišče) ne izpodbija same nujnosti takega pravnega sredstva, ki naj bi nasprotno izhajala iz ustave in sodne prakse tega sodišča, temveč le določitev sodišča, pristojnega za odločanje o tem pravnem sredstvu. Iz navedene sodbe naj bi tako izhajalo, da bi moralo v tem primeru drugo sodišče, ki ni predložitveno sodišče, v obravnavanem primeru vsaj ostati pristojno.

- 56 Predložitveno sodišče navaja, da nova težava, s katero se odslej sooča, tako izhaja bolj iz zakona z dne 26. aprila 2019, s katerim je bil, prvič, ustavljen postopek po samem zakonu v sporih, kot so ti v postopku v glavni stvari, in drugič, je bila v prihodnje izključena vsakršna možnost vložitve tožbe v posameznih zadevah, ki se nanašajo na imenovanje na delovno mesto sodnika na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), namesto da bi jo preučilo drugo sodišče.
- 57 Po mnenju predložitvenega sodišča bi lahko določbe prava Unije, na katere se nanašata vprašanji, postavljeni Sodišču v prvotnem predlogu za sprejetje predhodne odločbe, in potreba, ki izhaja iz teh določb, prvič, da se ob spoštovanju pravne države zagotovi obstoj pravice do učinkovitega pravnega sredstva, in drugič, da se ne nevtralizira sodelovanje za predhodno odločanje, ki se je začelo s tem predlogom, nasprotovale takim nacionalnim zakonskim določbam, s čimer bi se povečala neskladnost nacionalnega prava z navedenimi določbami prava Unije.
- 58 V teh okoliščinah je Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) z odločbo z dne 26. junija 2019 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo dodatno vprašanje (v nadaljevanju: tretje vprašanje):

„Ali je treba člen 2 PEU v povezavi s členom 4(3), tretji odstavek, PEU, člen 6(1) PEU, člen 19(1) PEU v povezavi s členom 47 [Listine] in členom 9(1) Direktive 2000/78 [...] ter člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da gre za kršitev načela pravne države ter pravice dostopa do sodišča in pravice do učinkovitega sodnega varstva, če nacionalni zakonodajalec iz pravnega reda črta upoštevne določbe v zvezi s pristojnostjo [Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče)] in pravico do vložitve pravnih sredstev zoper sklepe [KRS] pri tem sodišču ter poleg tega uvede rešitev, v skladu s katero se postopki v zvezi s temi pravnimi sredstvi, ki so se začeli, vendar niso bili končani pred datumom uvedbe sprememb (odstopanj), končajo po samem zakonu, česar posledica je

- ogrožanje pravice dostopa do sodišč v delu, ki se nanaša na nadzor nad sklepi [KRS] in preverjanje, ali je bil izbirni postopek, v okviru katerega so bili ti sklepi sprejeti, izpeljan pravilno, ter
 - če je nacionalno sodišče, ki je bilo prvotno pristojno za te zadeve, po uspešnem začetku postopka za nadzor sklepov [KRS] predložilo vprašanja za predhodno odločanje Sodišču Evropske unije, ogrožanje pravice dostopa do sodišča tudi v delu, v katerem sta v posamezni zadevi, o kateri odloča sodišče, ki je bilo (prvotno) pristojno za obravnavo in odločanje o njej, temu sodišču odvzeti možnost uspešnega začetka postopka za predhodno odločanje pred Sodiščem Evropske unije in pravica, da počaka na sodbo Sodišča, s čimer je ogroženo načelo lojalnega sodelovanja?“
- 59 Ta dodatni predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vročen zainteresiranim strankam in ponovno se je začel pisni del postopka, da bi se tem strankam omogočilo, da predstavijo svoja stališča glede tretjega vprašanja.

Predloga za ponovno odprtje ustnega dela postopka

- 60 Preden so bili predložitveno sodišče in zainteresirane stranke obveščeni o datumu sprejetja te sodbe sta generalni državni tožilec in poljska vlada z ločenima aktoma, vloženima v sodnem tajništvu Sodišča 4. oziroma 15. februarja 2021, predlagala ponovno odprtje ustnega dela postopka.

- 61 Generalni državni tožilec v svojem predlogu v bistvu navaja, da se ne strinja z nekaterimi trditvami glede nujnosti sodnega nadzora nad postopki imenovanja sodnikov, ki naj bi bile vsebovane v sklepnih predlogih generalnega pravobranilca in za katere generalni državni tožilec meni, da so vprašljive, nenatančne in notranje neskladne ter da med drugim temeljijo na ugotovitvah, o katerih zainteresirane stranke niso dovolj razpravljale. Po mnenju generalnega državnega tožilca analiza, ki je vsebovana v teh sklepnih predlogih poleg tega glede nekaterih vprašanj odstopa od sklepnih predlogov generalnega pravobranilca G. Hogana v zadevi Repubblika (C-896/19, EU:C:2020:1055). Nazadnje, generalni pravobranilec naj bi navedel sodbo Evropskega sodišča za človekovega pravice z dne 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson proti Islandiji (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). To pa naj bi bilo novo dejstvo, o katerem naj zainteresirane stranke ne bi razpravljale.
- 62 Tudi poljska vlada v svojem predlogu poudarja, da se ne strinja s predlogi generalnega pravobranilca, v katerih naj bi bila uporabljena preširoka razlaga člena 19(1), prvi odstavek, PEU, ta razlaga pa naj bi poleg tega odstopala od razlage, vsebovane v sklepnih predlogih generalnega pravobranilca G. Hogana v zadevi Repubblika (C-896/19, EU:C:2020:1055), in od razlage, vsebovane v Sklepu podpredsednice Sodišča z dne 10. septembra 2020, Svet/Sharpston (C-424/20 P(R), neobjavljen, EU:C:2020:705). Ponovno odprtje ustnega dela postopka naj bi zainteresiranim strankam tudi omogočilo, da se izrečejo o morebitnem vplivu sodbe Sodišča za človekove pravice z dne 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson proti Islandiji (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).
- 63 V zvezi s tem je treba spomniti, prvič, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik tega sodišča zadevnim strankam ne dajeta možnosti, da predložijo stališča v odgovor na sklepne predloge generalnega pravobranilca (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 64 Drugič, v skladu s členom 252, drugi odstavek, PDEU je dolžnost generalnega pravobranilca, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih se v skladu s Statutom Sodišča Evropske unije zahteva njegovo sodelovanje. Sodišča ne zavezujejo niti ti predlogi niti obrazložitev, ki generalnega pravobranilca pripelje do njih. Zato nestrinjanje zainteresirane stranke s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih preizkusi v njih, samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega postopka (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 65 Vendar lahko Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka v skladu s členom 83 svojega poslovnika, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če stranka po koncu tega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je treba v zadevi odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale.
- 66 V obravnavani zadevi pa Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ima po pisnem delu postopka in obravnavi pred tem sodiščem vse potrebne elemente za odločanje. Poleg tega navaja, da o tej zadevi ni treba odločiti na podlagi argumenta, o katerem naj zainteresirane stranke ne bi razpravljale. Sodišče nazadnje šteje, da različni predlogi za ponovno odprtje ustnega dela postopka, ki so mu bili predloženi, ne razkrivajo nobenega novega elementa, ki bi lahko vplival na odločitev, ki jo mora sprejeti v tej zadevi. Zato ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Vprašanja za predhodno odločanje

Pristojnost Sodišča

- 67 Po mnenju generalnega državnega tožilca je problematika pravnih sredstev na področju postopkov imenovanja sodnikov področje, ki spada v izključno pristojnost držav članic in ki ne spada na področje uporabe prava Unije. Zato naj to področje ne bi bilo v pristojnosti Sodišča.
- 68 V zvezi s tem je treba opozoriti, prvič, da čeprav je organizacija sodstva v državah članicah v njihovi pristojnosti, morajo države članice pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije (sodbi z dne 24. junija 2009, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 52 in navedena sodna praksa, in z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny, C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234, točka 36 in navedena sodna praksa). To lahko velja zlasti za nacionalna pravila v zvezi z vsebinskimi zahtevami in postopkovnimi pravili, ki veljajo za sprejetje odločb o imenovanju sodnikov, in po potrebi pravila v zvezi s sodnim nadzorom, ki se uporablja v okviru takšnih postopkov imenovanja (glej v tem smislu sodbo z dne 19. novembra 2019, A. K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, točke 134 do 139 in 145; v nadaljevanju: sodba A. K. in drugi).
- 69 Drugič, ugovori generalnega državnega tožilca se v bistvu nanašajo na sam obseg določb prava Unije, navedenih v točki 1 te sodbe, in torej na razlago teh določb. Taka razlaga pa na podlagi člena 267 PDEU očitno spada v pristojnost Sodišča (glej po analogiji sodbo A. K. in drugi, točka 74).
- 70 Iz navedenega izhaja, da je Sodišče pristojno za odločanje o teh predlogih za sprejetje predhodne odločbe.

Tretje vprašanje

- 71 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, v bistvu sprašuje, ali je treba po eni strani na podlagi določb člena 2, člena 4(3), tretji pododstavek, in člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, člena 47 Listine in člena 9(1) Direktive 2000/78, in, po drugi strani, člena 267 PDEU, razlagati tako, da nasprotujejo spremembam nacionalnega pravnega reda, s katerimi se, prvič, nacionalnemu sodišču odvzame pristojnost, da na prvi in zadnji stopnji odloča o tožbah, ki jih kandidati za mesto sodnika sodišča, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), vložijo zoper odločbe organa, kakršen je KRS, da predsedniku republike zaradi imenovanja na ta mesta ne predloži njihove kandidature temveč predloži kandidature drugih kandidatov, in s katerimi se, drugič, ustavi postopek po samem zakonu glede teh tožb, v zvezi s katerimi postopek še poteka, z izključitvijo možnosti, da bi se preizkus teh tožb lahko nadaljeval ali da bi bile te lahko ponovno vložene, in ki, tretjič, s tem takšnemu nacionalnemu sodišču odvzamejo možnost, da pridobi odgovor na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je naslovilo na Sodišče. Če je tako, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je treba načelo primarnosti prava Unije razlagati tako, da mu nalaga, da teh sprememb ne uporabi in da zato še naprej prevzema svojo pristojnost za odločanje o sporih, ki so mu bili predloženi pred sprejetjem navedenih sprememb.

Dopustnost tretjega vprašanja

- 72 Na prvem mestu, generalni državni tožilec in poljska vlada predlagata, naj se tretje vprašanje razglasi za nedopustno, ker odgovor nanj ni potreben za to, da se „omogoči[...] izreči sodb[a]“ v smislu člena 267 PDEU, ker ne obstajajo spori o glavni stvari, v katerih bi moralo predložitveno sodišče izdati tako sodbo.

- 73 Člen 44(1a) zakona o KRS, na katerem je do tedaj temeljila pristojnost predložitvenega sodišča za odločanje o sporih o glavni stvari, naj bi bil namreč dokončno in z učinkom *erga omnes* razveljavljen s sodbo Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, v kateri naj bi bilo pojasnjeno, da je treba zato končati postopke, začete na podlagi te določbe. Ob tem naj bi člen 3 zakona z dne 26. aprila 2019 določal, da se ti postopki po samem zakonu končajo. Poleg tega naj bi bil na podlagi člena 44(1) zakona o KRS, kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 26. aprila 2019, izključen kakršen koli nadaljnji preizkus takih tožb pred drugim sodiščem ali njihova ponovna vložitev.
- 74 V zvezi s tem je treba, prvič, zlasti glede pravila, ki ga vsebuje člen 3 zakona z dne 26. aprila 2019, opozoriti, da je Sodišče glede podobnih nacionalnih določb že razsodilo, da te načeloma in ob neobstoju odločbe sodišča, ki je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, o končanju spora o glavni stvari ali ustavitvi postopka v zvezi z njim, Sodišča ne morejo pripeljati do ugotovitve, da mu ni več treba odločati o vprašanjih za predhodno odločanje, o katerih odloča (sodba A. K. in drugi, točka 102).
- 75 Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja, da to šteje, da mu je bil predlog za sprejetje predhodne odločbe, vložen na podlagi člena 267 PDEU, predložen, dokler ga sodišče, ki ga je predložilo, ne umakne (glej v tem smislu sodbo z dne 9. marca 1978 Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, točka 10).
- 76 Po drugi strani je treba poudariti, da želi predložitveno sodišče, ki je poleg tega odločilo, da prekine odločanje o predlogu za ustavitev postopka v sporih o glavni stvari, s tretjim vprašanjem natančneje izvedeti, ali so spremembe predpisov, ki izhajajo iz zakona z dne 26. aprila 2019, v skladu s pravom Unije, in če ne gre za tak primer, ali mu to pravo torej omogoča, da ne upošteva teh sprememb in posledično zavrne predlog za ustavitev postopka in nadaljevanje preizkusa teh sporov.
- 77 Iz navedenega izhaja, da je odgovor na tretje vprašanje potreben, da se predložitvenemu sodišču omogoči, da na podlagi ugotovitev, ki bodo izhajale iz tega odgovora, sprejme odločitve, od katerih bo odvisen izid sporov o glavni stvari, tako da je treba ugovore, ki sta jih podala generalni državni tožilec in poljska vlada, zavrni.
- 78 Na drugem mestu, poljska vlada trdi, da tretje vprašanje ni dopustno, ker neobstoj pristojnosti Unije na področju postopkov imenovanja sodnikov v državah članicah preprečuje, da bi se pravo Unije razlagalo tako, da te države članice zavezuje, da kandidatom za delovno mesto sodnika dajo pravico do pritožbe zoper odločitve, da jih ne imenuje, pri čemer obstoj ali neobstoj take pravice do pritožbe poleg tega ne vpliva na neodvisnost dejansko imenovanih sodnikov ob koncu zadevnega postopka imenovanja. Sodba, kakršna je ta, za katero je zaproseno Sodišče, naj bi imela normativni učinek, in ne razlagalnega, saj naj bi šlo za to, da se predložitvenemu sodišču omogoči, da odloči o sporih o glavni stvari, čeprav ni splošno veljavnih zakonskih določb, ki bi mu podeljevale pristojnost na tem področju. Taka posledica pa bi bila v nasprotju s členom 4(2) PEU, ki zahteva, da Unija spoštuje nacionalno identiteto držav članic, ki je neločljivo povezana z njihovimi ustavnimi strukturami, in bi posegla v neodvisnost Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče), ki je določbo, na kateri je temeljila pristojnost predložitvenega sodišča, razglasilo za neustavno.
- 79 V zvezi s tem je bilo po eni strani v točki 68 te sodbe že opozorjeno, da morajo države članice pri izvajanju svojih pristojnosti, zlasti pristojnosti v zvezi z določitvijo nacionalnih pravil, ki urejajo postopek imenovanja sodnikov, spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije.
- 80 Po drugi strani je treba ugotoviti, da se trditve, ki jih je tako navedla poljska vlada, v bistvu nanašajo na obseg in torej na razlago določb prava Unije, na katere se nanaša tretje vprašanje, ter na učinke, ki bi lahko izhajali iz teh določb, ob upoštevanju zlasti primarnosti tega prava. Take trditve, ki se nanašajo na vsebino postavljenega vprašanja, tako v bistvu ne morejo povzročiti njegove nedopustnosti.

- 81 Poleg tega bi sodba, s katero bi Sodišče potrdilo obstoj obveznosti – na podlagi prava Unije – predložitvenega sodišča, da ne uporabi zadevnih nacionalnih pravil, vendar še naprej prevzema sodno pristojnost, ki jo je prej imelo, to sodišče zavezovala, ne da bi to lahko ovirale nacionalne določbe, vključno z ustavnimi (glej po analogiji sodbo A. K. in drugi, točka 112).
- 82 Na tretjem mestu, generalni državni tožilec meni, da predložitveno sodišče v nasprotju z zahtevami iz člena 94 Poslovnika ni navedlo vezi, za katere meni, da obstajajo med nacionalnimi določbami, ki se uporabljajo v sporih o glavni stvari, in določbami prava Unije, katerih razlago zahteva. Natančneje, to sodišče naj ne bi preučilo niti tega, kako bi bilo treba uvesti obveznost države članice, da zagotovi sodni nadzor predlogov za imenovanje iz postopka v glavni stvari. Zgolj možnost neupoštevanja člena 3 zakona z dne 26. aprila 2019 bi bila v zvezi s tem brezpredmetna, saj bi tudi v tem primeru vsaka možnost navedenega sodišča, da vsebinsko odloči o sporih, ki so mu predloženi v odločanje, ostala izključena na podlagi sodbe Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019.
- 83 Vendar je treba v zvezi s tem ugotoviti, pri čemer je treba opozoriti na to, kar je bilo že poudarjeno v točki 81 te sodbe, da iz elementov, navedenih v točkah od 26 do 28 in od 54 do 57 te sodbe, izhaja, da dodatni predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje vse potrebne elemente, zlasti tiste, ki se nanašajo na sodbo Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, da se Sodišču omogoči, da odloči o tretjem vprašanju.
- 84 Glede na vse navedeno je tretje vprašanje dopustno.

Vsebinska obravnava

– Direktiva 2000/78 in člen 47 Listine

- 85 Najprej je treba poudariti, kot so navedli KRS, generalni državni tožilec, poljska vlada in Evropska komisija, da se Direktiva 2000/78 in zlasti njen člen 9(1), ne uporablja za spore o glavni stvari.
- 86 Kot namreč izhaja iz člena 1 in člena 2(1) navedene direktive, se ta nanaša le na diskriminacijo pri zaposlovanju in delu na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Iz navedb v predložitveni odločbi pa ni razvidno, da bi se spora o glavni stvari nanašala na različno obravnavanje, ki temelji na enem od teh razlogov. V zvezi s tem se edino različno obravnavanje, ki bi lahko zadevalo tožeče stranke v postopku v glavni stvari in ki ga navaja predložitveno sodišče, nanaša na okoliščino, da se pravila, ki se uporabljajo na področju pravnih sredstev zoper sklepe KRS, s katerimi je predsedniku republike predložen predlog kandidata za imenovanje za sodnika, razlikujejo glede na to, ali se te resolucije nanašajo na imenovanje na delovno mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ali na imenovanje na delovno mesto sodnika na drugem sodišču.
- 87 Poleg tega je treba v zvezi s členom 47 Listine opozoriti, da ta določba, ki pomeni potrditev načela učinkovitega pravnega varstva, v korist vsakogar, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, določa pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem (glej v tem smislu sodbo z dne 29. julija 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 88 Priznanje te pravice v konkretnem primeru tako predpostavlja, kot izhaja iz člena 47, prvi odstavek, Listine, da se oseba, ki to pravico uveljavlja, sklicuje na pravice ali svoboščine, zagotovljene s pravom Unije (sodba z dne 6. oktobra 2020, État luxembourgeois (Pravica do pravnega sredstva zoper zahtevo za informacije na davčnem področju), C-245/19 in C-246/19, EU:C:2020:795, točka 55).

89 Iz informacij navedenih v predložitveni odločbi pa ne izhaja, da je predmet sporov o glavni stvari priznanje pravice, ki je bila tožečim strankam v postopkih v glavni stvari podeljena na podlagi določbe prava Unije. Natančneje, kot je bilo navedeno v točkah 85 in 86 te sodbe, se določbe Direktive 2000/78 v sporih o glavni stvari ne uporabijo, tako da te določbe prav tako ne morejo upravičiti uporabe Listine, zlasti njenega člena 47, v okviru teh sporov.

– Člen 267 PDEU in člen 4(1) PEU

90 V zvezi s členom 267 PDEU je treba opozoriti, da je bistvo sodnega sistema, vzpostavljenega s Pogodbama, postopek predhodnega odločanja, določen v tej določbi in katerega cilj je z vzpostavitvijo dialoga med dvema sodiščema, in sicer med Sodiščem in sodišči držav članic, zagotoviti enotnost razlage prava Unije, s čimer je tako mogoče zagotoviti njegovo skladnost, polni učinek in avtonomijo ter, nazadnje, posebno naravo prava, uvedenega s Pogodbama (obvestilo 2/13 z dne 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, točka 176 in navedena sodna praksa, in sodba z dne 24. oktobra 2018, XC in drugi, C-234/17, EU:C:2018:853, točka 41).

91 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča člen 267 PDEU nacionalnim sodiščem daje najširšo možnost za začetek postopka pri Sodišču, če ugotovijo, da so se v zadevi, o kateri odločajo, pokazala vprašanja, ki zahtevajo razlago ali presojo veljavnosti določb prava Unije, ki so potrebne za rešitev spora, ki jim je bil predložen (sodbi z dne 5. oktobra 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, točka 26, in z dne 24. oktobra 2018, XC in drugi, C-234/17, EU:C:2018:853, točka 42 in navedena sodna praksa).

92 Poleg tega se glede sodišča, kakršno je predložitveno sodišče, zoper odločitve katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva v smislu člena 267, tretji odstavek, PDEU, ta možnost ob upoštevanju izjem, priznanih s sodno prakso Sodišča, spremeni v obveznost predložitve vprašanja za predhodno odločanje Sodišču (glej v tem smislu sodbo z dne 5. aprila 2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, točka 32 in navedena sodna praksa, in sodbo A. K. in drugi, točka 103).

93 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, pravilo nacionalnega prava nacionalnemu sodišču ne more preprečiti, da uporabi navedeno pravico ali izpolni navedeno obveznost, ki sta namreč neločljivo povezani s sistemom sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, določenim v členu 267 PDEU, in nalogami sodišča, pristojnega za uporabo prava Unije, ki so s to določbo zaupane nacionalnim sodiščem (glej v tem smislu sodbo A. K. in drugi, točka 103 in navedena sodna praksa). Prav tako mora imeti nacionalno sodišče, da bi zagotovilo učinkovitost te možnosti in obveznosti, možnost ohraniti predlog za sprejetje predhodne odločbe po njegovi vložitvi (glej v tem smislu sodbo z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny, C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234, točka 58).

94 Poleg tega nacionalno pravilo, ki lahko med drugim povzroči, da se nacionalno sodišče raje odreče postavitvi vprašanj za predhodno odločanje Sodišču, da bi se izognilo svoji izločitvi, posega v prerogative, ki jih nacionalnim sodiščem tako priznava člen 267 PDEU, in posledično v učinkovitost sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki je uvedeno z mehanizmom predloga za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 5. julija 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, točka 25).

95 Zato, čeprav država članica načeloma lahko na primer spremeni notranja pravila o razdelitvi sodnih pristojnosti, kar bi lahko povzročilo odpravo normativne podlage, na kateri je temeljila pristojnost nacionalnega sodišča, ki je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, ali sprejme materialnopravna pravila, ki posledično vodijo do tega, da je zadevi, v kateri je bil vložen tak predlog za sprejetje predhodne odločbe, odvzet predmet spora, pa država članica ne more, ne da bi s tem kršila člen 267 PDEU v povezavi s členom 4(3), tretji pododstavek, PEU, izvesti sprememb nacionalne zakonodaje, ki bi zlasti pomenile preprečitev – po njihovi uvedbi – ohranitve predlogov za sprejetje

predhodne odločbe, ki so bili naslovljeni na Sodišče, in tako preprečitev zadnjenavedenemu sodišču, da se izreče o teh predlogih, ter izključitev kakršne koli možnosti ponovne vložitve podobnih predlogov s strani nacionalnega sodišča.

- 96 Predložitveno sodišče bo moralo nazadnje odločiti o tem, ali gre v obravnavanem primeru za tak primer. Spomniti je namreč treba, da člen 267 PDEU Sodišču ne daje pristojnosti, da uporabi pravila Unije v določenem primeru, ampak le, da se izreče o razlagi Pogodb in aktov, ki jih sprejmejo institucije Unije. V skladu z ustaljeno sodno prakso pa lahko Sodišče v okviru pravosodnega sodelovanja, ki ga vzpostavlja ta člen, na podlagi elementov v spisu nacionalnemu sodišču predloži razlago prava Unije, ki bi mu lahko koristila pri presoji učinkov njegovih določb (sodba z dne 16. julija 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, točka 71 in navedena sodna praksa, in sodba A. K. in drugi, točka 132).
- 97 V zvezi s tem je, na prvem mestu, iz predložitvene odločbe razvidno, da se zdi, da člen 3 zakona z dne 26. aprila 2019, ki določa ustavitev postopka v zvezi s tožbami, kakršne so te v postopku v glavni stvari, in člen 44(1) zakona o KRS v različici, ki izhaja iz zakona z dne 26. aprila 2019, ki izključuje možnost vložitve takih tožb v prihodnosti, predložitvenemu sodišču onemogočata, da po vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki je bil predložen Sodišču, ohrani kakršen koli predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki je bil predložen Sodišču, in preprečuje, da bi se zadnjenavedeno sodišče izreklo o tem predlogu, ter izključuje kakršno koli možnost ponovne vložitve predlogov, ki so podobni predlogom iz navedenega vprašanja za predhodno odločanje, s strani nacionalnega sodišča.
- 98 Na drugem mestu, glede okvira, v katerem so bile navedene določbe sprejete, je mogoče navesti različne elemente iz spisa, ki je na voljo Sodišču.
- 99 Prvič, opozoriti je treba, da je poljski zakonodajalec nedavno že sprejel normativni ukrep, s katerim so ustavljeni postopki v drugih sporih pred nacionalnim sodiščem, ki so se prav tako nanašali na skladnost z določbami prava Unije o neodvisnosti sodišč od zakonodajnih reform, ki so vplivale na poljski pravosodni sistem, medtem ko so bila Sodišču v okviru teh sporov prav tako predložena vprašanja za predhodno odločanje, ki so se nanašala na tako skladnost (glej v zvezi s tem sodbo A. K. in drugi, točke 90 in od 102 do 104).
- 100 Drugič, iz navedb, s katerimi razpolaga Sodišče, je razvidno, da so poljski organi nedavno povečali število pobud za zaviranje predlogov za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, ki so se nanašali na vprašanje neodvisnosti sodišč na Poljskem, ali za izpodbijanje odločb poljskih sodišč, ki so vložila take predloge.
- 101 V zvezi s tem je treba opozoriti, da so poljska sodišča, ki so pri Sodišču vložila predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevah, v katerih je bila izdana sodba z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny (C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234), pred tem sodiščem navedla, da je zoper sodnika, ki sta bila odgovorna za vložitev teh predlogov, potekala preiskava pred začetkom morebitnega disciplinskega postopka, ki se je nanašal zlasti na morebitno prekoračitev sodne pristojnosti zaradi predložitve navedenih predlogov (sodba z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny, C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234, točki 20 in 21).
- 102 Poleg tega se je Rzecznik Praw Obywatelskich (varuh človekovih pravic, Poljska) v okviru te zadeve skliceval na dejstvo, da je generalni državni tožilec, ki prav tako opravlja funkcijo ministra za pravosodje, 5. oktobra 2018 pri Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) vložil predlog za ugotovitev neskladnosti člena 267 PDEU z ustavo v delu, v katerem ta določba poljskim sodiščem omogoča, da pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z organizacijsko strukturo sodne oblasti in potekom postopkov pred nacionalnimi sodišči.

- 103 Tretjič, v zvezi s trditvijo poljske vlade, da naj bi bilo sprejetje zakona z dne 26. aprila 2019 zgolj posledica sodbe Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, s katero je to razglasilo za neustaven člen 44(1a) zakona o KRS, na katerem temelji pristojnost predložitvenega sodišča za odločanje o pravnih sredstvih, kot so ta v postopku v glavni stvari, pa iz navedb predložitvenega sodišča, ki je pristojno za razlago nacionalnega prava v okviru postopka za predhodno odločanje, izhaja, da je Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) v navedeni sodbi navedlo, da potreba, ki izhaja iz členov 45 in 60 ustave in njegove sodne prakse na tem področju, po določitvi sodnega nadzora v zvezi s postopki imenovanja na sodniška mesta sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), še naprej v celoti obstaja.
- 104 Iz predložitvene odločbe prav tako izhaja, da je poljski zakonodajalec s tem, da je v nasprotju z ugotovitvami, ki izhajajo iz sodbe Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 25. marca 2019, izključil možnost, da bi lahko posamezniki, ki so vložili pravna sredstva, kakršna so ta, o katerih se odloča v postopku v glavni stvari, ohranili ta pravna sredstva in bi o njih odločalo sodišče, na katero bi se ta pravna sredstva prenesla oziroma pred katerim bi jih zadevne osebe lahko ponovno vložile, med drugim dokončno izključil vsakršno sedanjo ali prihodnjo možnost za Sodišče, da preuči vprašanja, kakršna so tista, ki so mu bila predložena v tej zadevi.
- 105 Četrtrič, kot poudarja tudi predložitveno sodišče, se odprava vsakršne možnosti pravnega sredstva zoper sklepe KRS o predložitvi predsedniku republike kandidatov za imenovanje na sodniška mesta sodnika, ki je bila tako določena z zakonom z dne 26. aprila 2019, nanaša le na sklepe tega organa o delovnih mestih sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), in sicer prav na sklepe, kakršni so ti iz postopka v glavni stvari in na podlagi katerih je Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe. Sklepi KRS, s katerimi so predlagana imenovanja na vsa druga delovna mesta sodnika na Poljskem, so namreč še naprej predmet sodnega nadzora.
- 106 Elementi in ugotovitve, ki so tako navedeni v točkah od 99 do 105 te sodbe, se lahko izkažejo tudi za indice, ki se zaradi njihove skladnosti in njihove sistematičnosti, zdijo primerni za razjasnitev okoliščin, v katerih je poljski zakonodajalec sprejel zakon z dne 26. aprila 2019. Kot je bilo opozorjeno v točki 96 te sodbe, da je za končno presojo dejstev v okviru dialoga v postopku predhodnega odločanja pristojno le predložitveno sodišče, zato bo moralo to sodišče dokončno presoditi, ali je mogoče na podlagi teh elementov in vseh drugih upoštevanih elementov, s katerimi bi se morebiti seznanilo v zvezi s tem, šteti, da sprejetje tega zakona posebej učinkuje tako, da predložitvenemu sodišču preprečuje, da bi po njihovi vložitvi ohranilo predloge za sprejetje predhodne odločbe, kakršen je ta, ki je bil v obravnavanem primeru prvotno predložen Sodišču, in tako zadnjenavedenemu preprečuje, da se izreče o teh predlogih za sprejetje predhodne odločbe, in da izključi kakršno koli možnost, da bi nacionalno sodišče ponovno vložilo vprašanja za predhodno odločanje, ki bi bila podobna tistim iz prvotnega predloga za sprejetje predhodne odločbe v tej zadevi.
- 107 Če bi predložitveno sodišče prišlo do takšne ugotovitve, bi bilo torej treba ugotoviti, da takšna zakonodaja posega ne le v prerogative, ki so nacionalnim sodiščem priznane s členom 267 PDEU, in v učinkovitost sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki je uvedeno z mehanizmom predloga za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 5. julija 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, točka 25), ampak tudi, vendar še bolj na splošno, v nalogo, ki jo ima Sodišče na podlagi člena 19(1), prvi pododstavek, PEU in ki je zagotoviti spoštovanje prava pri razlagi in uporabi Pogodb ter v člen 4(3), tretji pododstavek, PEU.

– Člen 2 in člen 19(1), drugi odstavek, PEU

- 108 S členom 19 PEU, ki konkretizira vrednoto pravne države, potrjeno v členu 2 PEU, je nacionalnim sodiščem in Sodišču zaupano breme zagotovitve polne uporabe prava Unije v vseh državah članicah in sodno varstvo, ki ga imajo posamezniki na podlagi navedenega prava (sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 98 in navedena sodna praksa).
- 109 V skladu s tem in kot to določa člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, morajo države članice določiti sistem pravnih sredstev in postopkov, ki posameznikom zagotavljajo spoštovanje njihove pravice do učinkovitega sodnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 99 in navedena sodna praksa).
- 110 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse načelo učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, na katero se nanaša člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, namreč pomeni splošno načelo prava Unije, ki izhaja iz skupnih ustavnih tradicij držav članic in je določeno s členoma 6 in 13 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), ter ki je sedaj potrjeno v členu 47 Listine (sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 100 in navedena sodna praksa).
- 111 Glede stvarnega področja uporabe člena 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba na eni strani opozoriti, da je namen te določbe zagotoviti učinkovito sodno varstvo na „področjih, ki jih ureja pravo Unije“, ne glede na položaj, v katerem države članice izvajajo to pravo, v smislu člena 51(1) Listine (sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 101 in navedena sodna praksa).
- 112 Na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU mora vsaka država članica zagotoviti, da organi, ki kot „sodišče“ v smislu, ki ga opredeljuje pravo Unije, in ki lahko v tej vlogi odločajo o uporabi ali razlagi prava Unije, izpolnjujejo zahteve po učinkovitem pravnem varstvu (sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 103 in navedena sodna praksa).
- 113 V zvezi s spori o glavni stvari je treba opozoriti, da predložitveno sodišče odloča o tožbah, s katerimi kandidati za delovno mesto sodnika v civilnih in kazenskih senatih Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) izpodbijajo sklepe, s katerimi KRS ni izbral njihove prijave in je predložil predsedniku republike druge kandidate za imenovanje na ta delovna mesta.
- 114 V zvezi s tem na prvem mestu ni sporno, da Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ter zlasti njegovi civilni in kazenski senati lahko odločajo o vprašanih, povezanih z uporabo ali razlago prava Unije, in da kot „sodišče“ v smislu, opredeljenem s tem pravom, spadajo v poljski sistem pravnih sredstev na „področjih, ki jih ureja pravo Unije“, v smislu člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, tako da morajo izpolnjevati zahteve po učinkovitem pravnem varstvu (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 115 Na drugem mestu je treba opozoriti, da je za zagotovitev, da lahko taki organi zagotovijo učinkovito sodno varstvo, ki se tako zahteva na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, ohranitev njihove neodvisnosti bistvena, kot potrjuje člen 47, drugi odstavek, Listine, v katerem je med zahtevami, povezanimi s temeljno pravico do učinkovitega pravnega sredstva, naveden dostop do „neodvisnega“ sodišča (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 57 in navedena sodna praksa).

- 116 Kot je že večkrat poudarilo Sodišče je ta zahteva po neodvisnosti sodišč, ki je neločljivo povezana z nalogo sojenja, del bistvene vsebine pravice do učinkovitega sodnega varstva in temeljne pravice do poštenega sojenja, ki ima poglobljen pomen kot garant varstva vseh pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, in ohranitve skupnih vrednot držav članic, ki so navedene v členu 2 PEU, zlasti vrednote pravne države (sodba z dne 5. novembra 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost splošnih sodišč), C-192/18, EU:C:2019:924, točka 106 in navedena sodna praksa).
- 117 V skladu z ustaljeno sodno prakso jamstva neodvisnosti in nepristranskosti, ki se zahtevajo na podlagi prava Unije, predpostavljajo, da obstajajo pravila, ki se nanašajo zlasti na sestavo organa ter na imenovanje, trajanje funkcije in razloge za vzdržanje, izločitev in razrešitev njegovih članov, ter na podlagi katerih je mogoče zavrniti vsak legitimen dvom pri pravnih subjektih o zavarovanosti tega organa pred zunanjimi dejavniki in o njegovi nevtralnosti glede nasprotujočih si interesov (sodba A. K. in drugi, točka 123 in navedena sodna praksa).
- 118 V skladu z načelom delitve oblasti, ki opredeljuje delovanje pravne države, mora biti med drugim zagotovljena neodvisnost sodišč od zakonodajne in izvršilne oblasti (sodba A. K. in drugi, točka 124 in navedena sodna praksa).
- 119 V zvezi s tem je pomembno, da sodniki niso izpostavljeni zunanjimi posegom ali pritiskom, ki bi lahko ogrozili njihovo neodvisnost. Pravila, navedena v točki 117 te sodbe, morajo zlasti omogočiti, da se ne izključijo zgolj vsakršni neposredni vplivi v obliki navodil, ampak tudi oblike bolj posrednega vplivanja, ki lahko usmerjajo odločitve zadevnih sodnikov (sodba A. K. in drugi, točka 125 in navedena sodna praksa).
- 120 Na tretjem mestu je treba opozoriti, da se vprašanja, postavljena v tej zadevi v zvezi z razlago člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, v bistvu nanašajo na vprašanje, ali lahko ta določba povzroči, da je treba v posebnem okviru postopka imenovanja sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ohraniti sodni nadzor nad sklepi KRS, kakršni so ti iz postopka v glavni stvari, in na pogoje, pod katerimi bi bilo treba v tem primeru izvajati tak nadzor.
- 121 Kot pa je bilo opozorjeno v točki 117 te sodbe, jamstva neodvisnosti in nepristranskosti, ki se zahtevajo na podlagi prava Unije, med drugim terjajo obstoj pravil, ki urejajo imenovanje sodnikov.
- 122 V zvezi s pogoji, v katerih se sprejemajo odločitve o imenovanju sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), je Sodišče že imelo priložnost pojasniti, da zgolj dejstvo, da zadevne sodnike imenuje predsednik republike, ne more povzročiti, da bi bili ti odvisni od predsednika republike, niti vzbuditi dvomov glede njihove nepristranskosti, če po imenovanju niso pod nobenim pritiskom in pri izvajanju svojih nalog ne prejema navodil (sodba A. K. in drugi, točka 133 in navedena sodna praksa).
- 123 Vendar je Sodišče tudi navedlo, da se je treba še vedno prepričati, da vsebinski pogoji in postopkovna pravila, ki se uporabljajo za sprejetje navedenih odločitev o imenovanju, pri pravnih subjektih ne morejo ustvariti legitimnih dvomov v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov po imenovanju zadevnih oseb ter da je za to pomembno, da so navedeni pogoji in podrobna pravila zasnovani tako, kot je navedeno v točki 119 te sodbe (sodba A. K. in drugi, točki 134 in 135 in navedena sodna praksa).
- 124 Potem ko je Sodišče poudarilo, da na podlagi člena 179 ustave sodnike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenuje predsednik republike na predlog KRS, in sicer organ, ki mu je zaupana naloga varuha neodvisnosti sodišč in sodnikov na podlagi člena 186 ustave, je v točki 137 sodbe A. K. in drugi pojasnilo, da posredovanje takega organa v okviru postopka imenovanja sodnikov načeloma lahko prispeva k objektivnosti navedenega postopka z omejitvijo maneverskega prostora, ki ga ima predsednik Republike Poljske pri izvajanju pristojnosti, ki mu je tako podeljena.

- 125 Vendar je Sodišče v točki 138 navedene sodbe navedlo, da to velja le, če je navedeni organ sam dovolj neodvisen od zakonodajne in izvršilne veje oblasti ter od organa, kateremu mora predložiti tak predlog za imenovanje.
- 126 V zvezi s tem je treba poudariti, kot je poudarilo predložitveno sodišče, da je na podlagi člena 179 ustave akt, s katerim KRS predlaga kandidata za imenovanje na delovno mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), pogoj *sine qua non* za imenovanje takšnega kandidata na to delovno mesto s strani predsednika republike. Vloga KRS v tem postopku imenovanja je zato odločilna.
- 127 V takih okoliščinah je stopnja neodvisnosti KRS od poljske zakonodajne in izvršilne veje oblasti pri opravljanju tako dodeljenih nalog lahko upoštevana pri presoji, ali lahko sodniki, ki jih izbere, izpolnjujejo zahteve po neodvisnosti in nepristranskosti, ki izhajajo iz prava Unije (glej v tem smislu sodbo A. K in drugi, točka 139).
- 128 Sodišče je v točki 145 sodbe A. K. in drugi prav tako poudarilo, da je za to presajo in glede na to, da odločitve predsednika republike o imenovanju sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ne morejo biti predmet sodnega nadzora, lahko pomemben tudi način, na katerega je opredeljen obseg tožbe, ki se lahko vloži zoper sklep KRS, ki vsebuje odločitve tega organa o predložitvi predloga za imenovanje na mesto sodnika tega sodišča in, med drugim, vprašanje, ali bi takšna tožba omogočala zagotovitev učinkovitega sodnega nadzora glede takih sklepov, ki bi se nanašal vsaj na preverjanje neobstoja prekoračitve ali zlorabe pooblastil, napačne uporabe prava ali očitne napake pri presoji.
- 129 Medtem ko se lahko morebiten neobstoj možnosti vložitve pravnega sredstva v okviru postopka imenovanja na delovna mesta sodišč nacionalnega vrhovnega sodišča v nekaterih primerih ne izkaže za problematičen z vidika zahtev, ki izhajajo iz prava Unije, zlasti iz člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, pa je drugače v okoliščinah, v katerih so vsi upošteveni elementi, ki opredeljujejo tak proces v danem nacionalnem pravem in dejanskem okviru, in zlasti pogoji, v katerih je mogoče nenadoma odpraviti možnosti vložitve pravnih sredstev, ki so do takrat obstajala, lahko pri pravnih subjektih vzbudijo sistemske dvome glede neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov, imenovanih po koncu tega postopka.
- 130 Kot izhaja iz sodbe A. K. in drugi, lahko to zlasti velja, kadar se na podlagi elementov presoje, kot so tisti, na katere se sklicuje predložitveno sodišče in ki so navedeni v točki 43 te sodbe, izkaže, da je neodvisnost organa, kot je KRS, v razmerju do zakonodajne in izvršilne oblasti vprašljiva.
- 131 Sodišče je tako v točkah 143 in 144 sodbe A. K. in drugi med upoštevnimi elementi, ki jih je treba upoštevati pri presoji pogoja neodvisnosti, ki ga mora izpolnjevati organ, kakršen je KRS, ugotovilo, prvič, okoliščino, da je bil KRS, ki je bil na novo sestavljen, ustanovljen s skrajšanjem tekočega štiriletnega mandata tedanjih članov tega organa, drugič, dejstvo, da medtem ko so prej petnajst članov KRS izbirali njihovi kolegi, jih sedaj izbira zakonodajna veja poljske zakonodajne oblasti, tretjič, morebiten obstoj nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na postopek imenovanja nekaterih članov KRS v novi sestavi, in četrtič, način, na katerega ta organ opravlja svojo ustavno nalogo varuha neodvisnosti sodišč in sodnikov in na katerega izvršuje svoje različne pristojnosti. V takih okoliščinah je mogoče pri navedeni presoji upoštevati tudi morebiten obstoj privilegiranih povezav med tako vzpostavljenimi člani KRS in poljsko izvršilno vejo oblasti, kakršne so tiste, ki jih navaja predložitveno sodišče in ki so navedene v točki 44 te sodbe.
- 132 Poleg tega je treba v obravnavanem primeru upoštevati tudi druge upoštevne elemente okoliščin, ki bi lahko prav tako prispevale k porajanju dvoma o neodvisnosti KRS in njegovi vlogi v postopkih imenovanja, kakršni so ti iz postopka v glavni stvari, in posledično o neodvisnosti sodnikov, imenovanih na koncu takega postopka.

- 133 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila zakonodajna reforma, na podlagi katere je bil sprejet KRS v novi sestavi, sprejeta vzporedno s sprejetjem – ostro kritiziranim – določb členov 37 in 111 novega zakona o vrhovnem sodišču, na katere se je sklicevalo predložitveno sodišče in s katerimi je bilo določeno znižanje upokojitvene starosti sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in uporaba tega ukrepa za sodnike tega sodišča, ki so bili na položaju, in s katerimi je bila predsedniku republike podeljena diskrecijska pravica glede podaljšanja aktivnega mandata sodnikov navedenega sodišča po dopolnitvi na novo določene upokojitvene starosti.
- 134 Tako ni sporno, da je do vzpostavitve KRS v novi sestavi prišlo v okoliščinah, v katerih se je pričakovalo, da bodo na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) na voljo številna delovna mesta, zlasti po upokojitvi sodnikov tega sodišča, ki so dosegli tako novo določeno starostno mejo 65 let.
- 135 Sodišče pa je v sodbi z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča) (C-619/18, EU:C:2019:531), ugotovilo, da je Republika Poljska zaradi sprejetja ukrepov, navedenih v točki 133 te sodbe, kršila neodstavljenost in neodvisnost sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in ni izpolnila svojih obveznosti na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU.
- 136 Če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da KRS ne zagotavlja zadostnih jamstev neodvisnosti, bi se obstoj pravnega sredstva, ki je na voljo neizbranim kandidatom, čeprav bi bil omejen na to, kar je bilo navedeno v točki 128 te sodbe, izkazal kot nujen za to, da bi se prispevalo k zaščiti postopka imenovanja zadevnih sodnikov pred neposrednimi ali posrednimi vplivi, in nazadnje, izognitvi, da bi se pri pravnih subjektih lahko pojavili legitimni dvomi glede neodvisnosti sodnikov, imenovanih na koncu tega postopka.
- 137 Z določbami zakona z dne 26. aprila 2019 pa je bil, prvič, ustavljen postopek v sporih, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, v katerih so kandidati za delovno mesto sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) na podlagi takrat veljavnega prava vložili tožbe, s katerimi so izpodbijali sklepe, s katerimi je KRS odločil, da jih ne bo predlagal v imenovanje na ta delovna mesta, ampak da bo predlagal druge kandidate, in drugič, odpravljena je bila vsakršna možnost vložitve tovrstnih tožb v prihodnje.
- 138 Poudariti je treba, da take zakonodajne spremembe, zlasti če se obravnavajo skupaj z vsemi sobesedilnimi elementi, navedenimi v točkah od 99 do 105 in od 130 do 135 te sodbe, kažejo na to, da je poljska zakonodajna oblast v obravnavanem primeru ravnala s ciljem, da prepreči vsakršno možnost sodnega nadzora nad imenovanji, sprejetimi na podlagi navedenih sklepov KRS, in poleg tega pri vseh drugih imenovanjih znotraj Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) po vzpostavitvi KRS v novi sestavi.
- 139 Glede na to, na kar je bilo opozorjeno v točki 96 te sodbe, bo moralo predložitveno sodišče na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz te sodbe, in vseh drugih upoštevnihih okoliščin, s katerimi bi se lahko seznanilo, ob upoštevanju, po potrebi, posebnih razlogov ali ciljev, ki bi se pred njim zatrjevali za utemeljitev nekaterih od zadevnih ukrepov, dokončno preučiti, ali to, da je bila z zakonom z dne 26. aprila 2019 določena ustavitev postopka v zvezi s tožbami, kakršne so te v postopku v glavni stvari in hkrati izključena vsakršna možnost vložitve tovrstnih tožb v prihodnje, pri pravnih subjektih lahko ustvari legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, imenovanih na podlagi sklepov KRS iz postopka v glavni stvari, pred zunanji dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi poljske zakonodajne in izvršilne oblasti, in privede do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbuhati pravosodje.

– Načelo primarnosti prava Unije

- 140 Če bo predložitveno sodišče po preučitvi, ki jo mora opraviti ob upoštevanju ugotovitev iz točk od 90 do 107 te sodbe, ugotovilo, da so bile določbe zakona z dne 26. aprila 2019 iz postopka v glavni stvari sprejete v nasprotju s členom 267 PDEU in členom 4(3) PEU, to sodišče teh določb ne bo smelo uporabiti.
- 141 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, se določba nacionalnega prava, ki ovira izvajanje postopka iz člena 267 PDEU, ne uporabi, ne da bi moralo zadevno sodišče zahtevati ali čakati na predhodno odpravo te nacionalne določbe po zakonodajni poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku (glej v tem smislu sodbi z dne 14. decembra 1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, točka 13 in navedena sodna praksa, in z dne 5. oktobra 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, točka 31 in navedena sodna praksa). Enako mora veljati za spremembo nacionalnega prava, ki bi zlasti pomenila preprečitev Sodišču, da se izreče o predlogih za sprejetje predhodne odločbe, o katerih odloča, in izključi vsakršno možnost, da bi nacionalno sodišče v prihodnje ponovilo podobne predloge. Namreč, kot je bilo poudarjeno v točki 95 te sodbe, se s takšnim pravilom podobno krši člen 267 PDEU.
- 142 Prav tako če predložitveno sodišče v skladu s preučitvijo, ki jo mora opraviti glede na ugotovitve iz točk od 108 do 139 te sodbe, ugotovi, da je z določbami zakona z dne 26. aprila 2019 iz postopka v glavni stvari kršen člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, teh določb ne sme uporabiti.
- 143 Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU namreč vsem državam članicam nalaga, da vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije, zlasti v smislu člena 47 Listine (sodba A. K. in drugi, točka 168 in navedena sodna praksa), tako da je treba zadnjenavedeno določbo ustrezno upoštevati pri razlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU (sklep z dne 6. oktobra 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, neobjavljen, EU:C:2020:800, točka 28).
- 144 Kot pa je že bilo opozorjeno v točki 115 te sodbe, je v členu 47, drugi odstavek, Listine, med zahtevami, povezanimi s temeljno pravico do učinkovitega pravnega sredstva, izrecno naveden dostop do „neodvisnega“ sodišča.
- 145 Sodišče je s tem, da je v zvezi s tem razsodilo, da je člen 47 Listine dovolj sam po sebi in ga ni treba natančneje opredeliti z določbami prava Unije ali nacionalnega prava, da bi se posameznikom podelila pravica, na katero se lahko sklicujejo (sodbi z dne 17. aprila 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, točka 78, in z dne 29. julija 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, točka 56), zlasti ker se s to določbo zahteva, da organ, ki je pozvan, da odloča o pravnem sredstvu, ki temelji na pravu Unije, izpolnjuje zahtevo po neodvisnosti, ki je določena v navedenem členu (glej v tem smislu sodbo A. K. in drugi, točka 166), med drugim priznalo, da je bila ta zahteva jasna, natančna in brezpogojna, kar se zahteva za to, da se lahko šteje, da učinkuje neposredno.
- 146 Iz navedenega izhaja, da člen 19(1), drugi pododstavek, PEU državam članicam nalaga jasno in natančno obveznost rezultata, ki ne vsebuje nobenega pogoja glede neodvisnosti sodišč, ki morajo razlagati in uporabljati pravo Unije.
- 147 Nazadnje, glede posledic, ki jih ima v okviru sporov o glavni stvari ugotovitev o neustavnosti člena 44(1a) zakona o KRS, ki jo je izreklo Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) v sodbi z dne 25. marca 2019, je treba, prvič, opozoriti, kot je bilo poudarjeno v točkah 103 in 104 te sodbe, da se s to sodbo Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) ni podvomilo o nujnosti, ki jo je to sodišče potrdilo v svoji dosedanji sodni praksi, sodnega nadzora postopkov imenovanja na sodniška mesta sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in zlasti sklepov KRS, ki so bili sprejeti v okviru takšnega postopka.

148 Drugič, vsekakor je treba poudariti, da so učinki načela primarnosti prava Unije zavezujoči za vse organe države članice, ne da bi med drugim nacionalne določbe, ki se nanašajo na delitev sodnih pristojnosti, vključno z ustavnim redom, to lahko ovirale. V skladu z ustaljeno sodno prakso ni mogoče dopustiti, da bi predpisi nacionalnega prava, čeprav so ustavnopravni, posegali v enotnost in učinkovitost prava Unije (sodbi z dne 15. januarja 2013, Križan in drugi, C-416/10, EU:C:2013:8, točka 70 in navedena sodna praksa, in z dne 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality et Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, točka 49 in navedena sodna praksa).

149 V teh okoliščinah in zlasti glede na to, da nacionalni zakonodajalec ni določil sodišča, ki ni predložitveno sodišče, ki izpolnjuje zahteve po neodvisnosti, ki izhajajo iz prava Unije in ki bi moralo odločati o sporih o glavni stvari, potem ko bi prejelo odgovor Sodišča na vprašanja, ki mu jih je predložitveno sodišče postavilo v prvotnem predlogu za sprejetje predhodne odločbe, je edini učinkovit način za to sodišče, da odpravi kršitve člena 267 PDEU in člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, ki bi izhajale iz sprejetja zakona z dne 26. aprila 2019, da v obravnavanem primeru še naprej prevzame sodno pristojnost, na podlagi katere je Sodišču predložilo to vprašanje za predhodno odločanje na podlagi takrat veljavnih nacionalnih pravil (glej po analogiji sodbo A. K. in drugi, točka 166 in navedena sodna praksa).

150 Glede na navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti tako:

Ob spremembah nacionalnega pravnega reda, s katerimi se, prvič, nacionalnemu sodišču odvzame pristojnost, da na prvi in zadnji stopnji odloča o tožbah, ki jih kandidati za mesto sodnika sodišča, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), vložijo zoper odločbe organa, kakršen je KRS, da predsedniku republike zaradi imenovanja na ta mesta ne predloži njihove kandidature, temveč predloži kandidature drugih kandidatov, in s katerimi se, drugič, ustavi postopek po samem zakonu glede teh tožb, v zvezi s katerimi postopek še poteka, z izključitvijo možnosti, da bi se preizkus teh tožb lahko nadaljeval ali da bi bile te lahko ponovno vložene, in ki, tretjič, s tem takšnemu nacionalnemu sodišču odvzamejo možnost, da pridobi odgovor na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je naslovilo na Sodišče:

- je treba člen 267 PDEU in člen 4(3) PEU razlagati tako, da nasprotujeta takšnim spremembam, če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevnihih elementov – da so te spremembe zlasti pomenile preprečitev Sodišču, da se izreče o vprašanjih za predhodno odločanje, kot so ta, ki mu jih je postavilo to sodišče, in izključitev vsakršne možnosti, da bi nacionalno sodišče v prihodnje ponovilo podobna vprašanja;
- člen 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba razlagati tako, da nasprotuje takšnim spremembam, če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevnihih elementov – da bi te spremembe pri pravnih subjektih lahko ustvarile legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, imenovanih s strani predsednika republike, na podlagi sklepov KRS, pred zunanjimi dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi zakonodajne in izvršilne oblasti, in v zvezi z njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov, in tako lahko privedejo do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbuhati pravosodje.
- V primeru dokazane kršitve navedenih členov je treba načelo primarnosti prava Unije razlagati tako, da se z njim predložitvenemu sodišču nalaga, da zadevnih sprememb ne uporabi, ne glede na to, ali so zakonodajne ali ustavne narave, in da zato še naprej prevzema svojo pristojnost za odločanje o sporih, ki so mu bili predloženi pred sprejetjem teh sprememb.

Prvo vprašanje

- 151 Zlasti ob upoštevanju pojasnil iz točk od 85 do 89 te sodbe je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 19(1), drugi pododstavek, PEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim postopkovnim določbam, na podlagi katerih:
- po eni strani, ne glede na to, da je kandidat za delovno mesto sodnika na sodišče, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), vložil tožbo zoper sklep organa, kot je KRS, da ne bo izbral njegove kandidature, ampak da predsedniku republike predloži kandidature drugih kandidatov, je ta sklep pravno močnejši v delu, v katerem so z njim predlagani ti drugi kandidati, tako da ta tožba ni ovira za imenovanje teh kandidatov s strani predsednika republike in morebitna razglasitev ničnosti navedenega sklepa v delu, v katerem z njim tožeča stranka ni bila predlagana za imenovanje, ne more privedi do nove presoje položaja zadnjemavedene za morebitno dodelitev zadevnega delovnega mesta, in,
 - po drugi strani, takšna tožba ne more temeljiti na tožbenem razlogu, da se je pri odločanju o predložitvi predloga za imenovanje upoštevala nepravilna ocena glede tega, ali kandidati izpolnjujejo merila.

Morebitna ustavitev postopka

- 152 KRS, generalni državni tožilec in poljska vlada so v začetnem pisnem delu postopka iz razlogov, ki so v bistvu enaki tistim, ki so bili navedeni v točkah 72 in 73 te sodbe, trdili, da je glede na sprejetje zakona z dne 26. aprila 2019 in prenehanje veljavnosti nacionalnih določb, na katerih je do takrat temeljila pristojnost predložitvenega sodišča za odločanje o sporih o glavni stvari, in ustavitev postopka, ki je bila določena s tem zakonom glede teh sporov, prvo vprašanje postalo brezpredmetno in odgovor nanj ni več potreben za rešitev teh sporov, tako da naj Sodišču ne bi bilo več treba odločati o tem vprašanju.
- 153 Vendar je treba glede na to, da bi predložitveno sodišče glede na odgovor Sodišča na tretje vprašanje lahko zavrnilo zadevne določbe navedenega zakona, ker bi bile te v nasprotju s pravom Unije, ugovore navedenih zainteresiranih strank zavrniti.

Dopustnost

- 154 Po mnenju generalnega državnega tožilca in poljske vlade prvo vprašanje ni dopustno, ker Unija nima nobene pristojnosti na področju organizacije sodstva, tako da nacionalna pravila iz postopka v glavni stvari ne spadajo na področje uporabe prava Unije.
- 155 Vendar je treba take ugovore zavrniti iz podobnih razlogov, kot so bili navedeni že v točkah 68 in 69 te sodbe.

Vsebinska obravnava

- 156 Za ugotovitev, ali se lahko z nacionalnimi določbami, kakršne so te, ki jih vsebuje člen 44, od (1a) do (4), zakona o KRS, krši člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, je treba najprej opozoriti, pri čemer je treba tu ponoviti vse preudarke, navedene v točkah od 108 do 136 te sodbe, da se – kot je bilo že poudarjeno v točki 129 te sodbe – morebitni neobstoj možnosti vložitve pravnega sredstva pri sodišču v okviru postopka imenovanja na delovna mesta nacionalnega vrhovnega sodišča v nekaterih primerih ne izkaže za problematičen z vidika zahtev, ki izhajajo iz prava Unije, zlasti iz člena 19(1), drugi pododstavek, PEU. Drugače pa je lahko v primeru določb, ki odpravljajo učinkovitost pravnih sredstev te vrste, ki so obstajala do tedaj, zlasti kadar se zdi, da lahko njihovo sprejetje skupaj z drugimi

upoštevni elementi, značilnimi za tak postopek imenovanja v danem nacionalnem pravnem in dejanskem okviru, pri pravnih subjektih vzbudi sistemske dvome glede neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov, imenovanih po koncu tega postopka.

- 157 Vendar je treba ob upoštevanju načel, na katera je bilo opozorjeno v točki 96 te sodbe, ugotoviti, prvič, da je, kot poudarja predložitveno sodišče, pravno sredstvo, kakršno je to, ki je pri njem vloženo na podlagi navedenega člena 44, od (1a) do (4), brez dejanske učinkovitosti in torej zgolj navidezno pravno sredstvo.
- 158 Iz razlogov, ki jih je navedlo navedeno sodišče, kakor so navedeni v točkah 35 in 37 te sodbe, to velja zlasti zaradi določb člena 44(1b) in (4) zakona o KRS, iz katerih v bistvu izhaja, da bodo, ne glede na to, da je takšno tožbo vložil kandidat, ki ga KRS ni predlagal v imenovanje, sklepi tega organa vedno postali pravnomočni glede odločitve, ki jo vsebujejo, da se predložijo kandidati za imenovanje, saj bi te lahko – kot se je zgodilo v obravnavanem primeru – predsednik republike imenoval na zadevna mesta, ne da bi čakal na izid te tožbe. V teh okoliščinah je namreč očitno, da morebitna razglasitev ničnosti odločbe, ki jo vsebuje tak sklep, da se kandidatura tožeče stranke ne predloži za imenovanje, ki bi nastopilo po koncu postopka, ki ga je začela tožeča stranka, ne bo imela dejanskih posledic za njen položaj glede zelenega delovnega mesta, ki bo tako že dodeljeno na podlagi tega sklepa.
- 159 Na drugem mestu je treba upoštevati tudi okoliščino, da so v obravnavanem primeru nacionalne določbe iz postopka v glavni stvari znatno spremenile stanje prej veljavnega nacionalnega prava.
- 160 Prvič, kot navaja predložitveno sodišče, se namreč zdi, da so se pred vključitvijo odstavkov 1b in 4 v člen 44 zakona o KRS tožbe zoper njegove sklepe, s katerimi so bili predlagani kandidati za delovna mesta sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), nanašale na splošne določbe člena 43 tega zakona, ki niso določale omejitev, ki jih zdaj vsebujeta navedena odstavka 1b in 4, tako da so te določbe v zvezi s takimi sklepi učinkovale tako, da je bila odpravljena učinkovitost sodnega nadzora, ki je do tedaj izhajal iz nacionalne zakonodaje.
- 161 Drugič, kot navaja tudi predložitveno sodišče, je sprememba, uvedena v odstavek 1a člena 44 zakona o KRS, ki se nanaša na naravo nadzora, ki ga lahko opravi Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče), kadar odloča na podlagi te določbe, povzročila zmanjšanje intenzivnosti predhodnega sodnega nadzora.
- 162 Tretjič, poudariti je treba, kot je to storilo predložitveno sodišče, da se tako uvedene omejitve iz člena 44, od (1a) do (4), zakona o KRS nanašajo le na tožbe, vložene zoper sklepe KRS, ki se nanašajo na oddajo kandidatur za delovna mesta sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), medtem ko za sklepe KRS v zvezi z oddajo kandidatur za sodniška mesta na drugih nacionalnih sodiščih še naprej velja sistem splošnega sodnega nadzora, naveden v točki 160 te sodbe.
- 163 Na tretjem mestu, v obravnavanem primeru je treba upoštevati tudi okoliščine, povezane z vsemi drugimi reformami, ki so nedavno vplivale na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in KRS in ki so že bile obravnavane v točkah od 130 do 135 te sodbe.
- 164 V zvezi s tem je treba poleg tega poudariti, da so bile določbe člena 44 (1b) in (4) zakona o KRS, s katerimi je bila, kot je bilo predhodno poudarjeno, pravnim sredstvom, kakršna so ta v postopku v glavni stvari, odvzeta dejanska učinkovitost, uvedene z zakonom z dne 20. julija 2018 o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov ter so začele veljati 27. julija 2018, kar je le malo pred tem, ko se je KRS v novi sestavi moral izreči o kandidaturah, vloženi za zapolnitev številnih mest sodnikov na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki so bila razglašena za prosta ali pa so na novo nastala kot posledica začetka veljavnosti novega zakona o vrhovnem sodišču, in zlasti o kandidaturah tožečih strank iz postopka v glavni stvari.

165 Glede na to, na kar je bilo opozorjeno v točki 96 te sodbe, bo moralo predložitveno sodišče na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz te sodbe, in vseh drugih upoštevnihih okoliščin, s katerimi bi se lahko seznanilo, ob upoštevanju, po potrebi, posebnih razlogov ali ciljev, ki bi se pred njim zatrjevali za utemeljitev zadevnih ukrepov, preučiti, ali nacionalne določbe, kakršne so tiste iz člena 44 od (1a) do (4) zakona o KRS, zlasti če se povežejo z elementi navedenimi v točkah od 130 do 135 in od 157 do 164 navedene sodbe, pri pravnih subjektih lahko ustvarijo legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, imenovanih na podlagi sklepov KRS, pred zunanjimi dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi poljske zakonodajne in izvršilne oblasti, in v zvezi z njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov in tako lahko privedejo do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbuhati pravosodje.

166 Poleg tega, če bo predložitveno sodišče ugotovilo, da se s tako izvedenim nazadovanjem z navedenimi nacionalnimi določbami v zvezi z učinkovitostjo pravnega sredstva zoper sklepe KRS, s katerimi se predlaga imenovanje sodnikov na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), krši člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, bo moralo iz istih razlogov, kot so navedeni v točkah od 142 do 149 te sodbe, te določbe zavrniti in uporabiti prej veljavne nacionalne določbe, pri čemer bo samo izvedlo nadzor, določen s temi določbami.

167 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti tako:

Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba razlagati tako, da nasprotuje določbam, s katerimi je bilo spremenjeno stanje nacionalnega prava in na podlagi katerih:

- po eni strani, ne glede na to, da je kandidat za delovno mesto sodnika na sodišču, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), vložil tožbo zoper sklep organa, kot je KRS, da ne bo izbral njegove kandidature, ampak da predsedniku republike predloži kandidaturo drugih kandidatov, je ta sklep pravnomočen v delu, v katerem so z njim predlagani ti drugi kandidati, tako da ta tožba ni ovira za imenovanje teh kandidatov s strani predsednika republike in morebitna razglasitev ničnosti navedenega sklepa v delu, v katerem z njim tožeča stranka ni bila predlagana za imenovanje, ne more privedi do nove presoje položaja zadnjenavedene za morebitno dodelitev zadevnega delovnega mesta, in,
- po drugi strani, takšna tožba ne more temeljiti na tožbenem razlogu, da se je pri odločanju o predložitvi predloga za imenovanje upoštevala nepravilna ocena glede tega, ali kandidati izpolnjujejo merila,

če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevnihih elementov – da bi te določbe pri pravnih subjektih lahko ustvarile legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, ki so bili tako imenovani s strani predsednika republike, na podlagi sklepov organa, kakršen je KRS, pred zunanjimi dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi zakonodajne in izvršilne oblasti, in v zvezi z njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov, in tako lahko privedejo do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbuhati pravosodje.

- V primeru dokazane kršitve člena 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba načelo primarnosti prava Unije razlagati tako, da se z njim predložitvenemu sodišču nalaga, da zavrne uporabo zadevnih določb in uporabi prej veljavne nacionalne določbe, pri čemer samo izvede sodni nadzor, določen s temi določbami.

Drugo vprašanje

168 Glede na vse navedeno ni več treba odgovoriti na drugo vprašanje.

Stroški

169 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Ob spremembah nacionalnega pravnega reda, s katerimi se, prvič, nacionalnemu sodišču odvzame pristojnost, da na prvi in zadnji stopnji odloča o tožbah, ki jih kandidati za mesto sodnika sodišča, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska), vložijo zoper odločbe organa, kakršen je Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet, Poljska), da predsedniku Republike Poljske zaradi imenovanja na ta mesta ne predloži njihove kandidature, temveč predloži kandidature drugih kandidatov, in s katerimi se, drugič, ustavi postopek po samem zakonu glede teh tožb, v zvezi s katerimi postopek še poteka, z izključitvijo možnosti, da bi se preizkus teh tožb lahko nadaljeval ali da bi bile te lahko ponovno vložene, in ki, tretjič, s tem takšnemu nacionalnemu sodišču odvzamejo možnost, da pridobi odgovor na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je naslovilo na Sodišče:

- je treba člen 267 PDEU in člen 4(3) PEU razlagati tako, da nasprotujeta takšnim spremembam, če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevni elementov – da bi te spremembe zlasti pomenile preprečitev Sodišču, da se izreče o vprašanih za predhodno odločanje, kot so ta, ki mu jih je postavilo to sodišče, in izključitev vsakršne možnosti, da bi nacionalno sodišče v prihodnje ponovilo podobna vprašanja;
- člen 19(1), drugi pododstavek, PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje takšnim spremembam, če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevni elementov – da bi te spremembe pri pravnih subjektih lahko ustvarile legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, imenovanih s strani predsednika Republike Poljske, na podlagi sklepov Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet), pred zunanjimi dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi zakonodajne in izvršilne oblasti, in v zvezi z njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov, in tako lahko privedejo do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbujati pravosodje.

V primeru dokazane kršitve navedenih členov je treba načelo primarnosti prava Unije razlagati tako, da se z njim predložitvenemu sodišču nalaga, da zadevnih sprememb ne uporabi, ne glede na to, ali so zakonodajne ali ustavne narave, in da zato še naprej prevzema svojo pristojnost za odločanje o sporih, ki so mu bili predloženi pred sprejetjem teh sprememb.

2. Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba razlagati tako, da nasprotuje določbam, s katerimi je bilo spremenjeno stanje nacionalnega prava in na podlagi katerih:

- po eni strani, ne glede na to, da je kandidat za delovno mesto sodnika na sodišču, kakršno je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska), vložil tožbo zoper sklep organa, kot je Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet, Poljska), da ne bo izbral njegove kandidature, ampak da predsedniku Republike Poljske predloži kandidature drugih kandidatov, je ta sklep pravnomočen v delu, v katerem so z njim predlagani ti drugi kandidati, tako da ta tožba ni ovira za imenovanje teh kandidatov s strani predsednika

Republike Poljske in morebitna razglasitev ničnosti navedenega sklepa v delu, v katerem z njim tožeča stranka ni bila predlagana za imenovanje, ne more privedi do nove presoje položaja zadnjenavedene za morebitno dodelitev zadevnega delovnega mesta, in,

- **po drugi strani, takšna tožba ne more temeljiti na tožbenem razlogu, da se je pri odločanju o predložitvi predloga za imenovanje upoštevala nepravilna ocena glede tega, ali kandidati izpolnjujejo merila,**

če se izkaže – kar mora presoditi predložitveno sodišče na podlagi vseh upoštevni elementov – da bi te določbe pri pravnih subjektih lahko ustvarile legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo sodnikov, ki so bili tako imenovani s strani predsednika Republike Poljske, na podlagi sklepov organa, kakršen je Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet), pred zunanjimi dejavniki in zlasti pred posrednimi in neposrednimi vplivi zakonodajne in izvršilne oblasti, in v zvezi z njihovo nevtralnostjo v razmerju do nasprotujočih si interesov, in tako lahko privedejo do vtisa, da ti sodniki niso neodvisni in nepristranski, kar bi lahko omajalo zaupanje, ki ga mora v demokratični družbi in v pravni državi pri pravnih subjektih zbujati pravosodje.

V primeru dokazane kršitve člena 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba načelo primarnosti prava Unije razlagati tako, da se z njim predložitvenemu sodišču nalaga, da zavrne uporabo zadevnih določb in uporabi prej veljavne nacionalne določbe, pri čemer samo izvede sodni nadzor, določen s temi določbami.

Podpisi